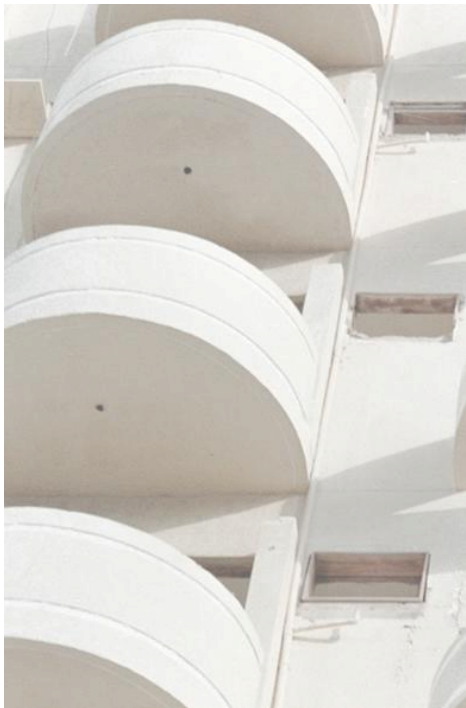

НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ
З ЦІННИХ ПАПЕРІВ ТА ФОНДОВОГО РИНКУ

Модель регулювання та нагляду на ринку віртуальних активів України

Міжнародні стандарти регулювання криптоактивів

Нормативні акти:

- REGULATION (EU) 2023/1114 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2023 on markets in crypto-assets, and amending Regulations (EU) No1093/2010 and (EU) No1095/2010 and Directives 2013/36/EU and (EU) 2019/1937 (MiCA)
- REGULATION (EU) 2023/1113 OF THE EUROPEAN PARLIAMENT AND OF THE COUNCIL of 31 May 2023 on information accompanying transfers of funds and certain crypto-assets and amending Directive (EU) 2015/849 (TFR)

Рекомендації та Звіти міжнародних організацій:

- IOSCO, Final report with Policy Recommendations for Crypto and Digital Asset (CDA) Market, 16 November 2023
- BIS Papers No 138 «Financial stability risks from cryptoassets in emerging market economies Consultative Group of Directors of Financial Stability (CGDFS)», August 2023
- FATF, Guidance for a Risk-Based Approach to Virtual Assets and Virtual Asset Service Providers (VASPs)

Основні завдання з регулювання ринку віртуальних активів

Ліцензування та нагляд

Ліцензування та нагляд над постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів (CASP)

Забезпечення фінансової стабільності та обігу віртуальних активів

Регулювання емісії та обігу стейблкоїнів для забезпечення стабільності фінансових ринків

Захист інвесторів та споживачів

Встановлення вимог до прозорості, розкриття інформації та управління ризиками

Управління системними ризиками

Ідентифікація та управління ризиками, пов'язаними з віртуальними активами

Протидія зловживанням на ринку

Запобігання маніпулюванню та інсайдерській торгівлі, а також іншим зловживанням на ринках віртуальних активів

Боротьба з відмиванням грошей

Боротьба з відмиванням грошей та фінансуванням тероризму (AML/CFT).
Забезпечення дотримання 'правил подорожей

Основні моделі розподілу повноважень регуляторів

Модель "Two Peaks"

Призматичний розподіл регуляторних повноважень:

Один регулятор = стабільність фінансової системи та пруденційний нагляд (нагляд за капіталом, ризиками, ліквідністю банків, страхових компаній тощо).

Другий регулятор = захист прав споживачів, ринковою поведінкою та корпоративним регулюванням (нагляд за фінансовими послугами, запобігання шахрайству, захист інвесторів).

Секторальна модель

Галузевий розподіл регуляторних повноважень:

Окремий регулятор = окремий сектор економіки або фінансової системи

Компетентні органи (стаття 93 MiCAR):

[List of competent authorities designated under Article 93 of Regulation \(EU\) 2023/1114 Markets in Crypto-Assets Regulation \(MiCA\)](#)

Основні сектори регулювання за MiCAR

Види токенів

- Токени, прив'язані до активів (Asset-Referenced Tokens, ART);
- Токени електронних грошей (E-Money Tokens, EMT);
- Інші токени, відмінні від ART та EMT.

Види провайдерів [CASP]

- зберігання та адміністрування віртуальних активів від імені клієнтів;
- діяльність оператора торговельного майданчика для віртуальних активів;
- обмін віртуальних активів на грошові кошти;
- обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи;
- виконання замовлень на віртуальні активи від імені клієнтів;
- розміщення віртуальних активів;
- надання послуг з переказу віртуальних активів від імені клієнтів;
- отримання і передача замовлень на віртуальні активи від імені клієнтів;
- надання консультацій щодо віртуальних активів;
- діяльність з управління портфелем віртуальних активів.

Національні регулятори - секторальна модель

НКЦПФР

- Нагляд щодо емісії, публічної пропозиції та допуску до торгів усіх токенів, окрім EMT
- Авторизація та нагляд за здійсненням діяльності емітентами ART
- Авторизація та нагляд за постачальниками послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, окрім послуг обміну віртуальних активів на грошові кошти
- Протидія зловживанням щодо усіх токенів, окрім EMT

НБУ

- Нагляд щодо емісії, публічної пропозиції та допуску до торгів EMT
- Авторизації та нагляду за здійсненням діяльності емітентами EMT
- Авторизація та нагляд за постачальниками послуг з обміну віртуальних активів на грошові кошти
- Протидія зловживанням щодо EMT
- Встановлення вимог до операцій з купівлі-продажу віртуальних активів за грошові кошти під час надання послуг з обміну віртуальних активів на грошові кошти з урахуванням запроваджених заходів захисту відповідно до Закону України “Про валюту і валютні операції”

Нагляд за публічною пропозицією

Види tokenів

НКЦПФР регулює емісію та допуск до торгів усіх tokenів, окрім електронних грошей (ЕМТ).
НБУ відповідає за токени електронних грошей.

Авторизація

Авторизація tokenів відбувається шляхом надання або відмови в авторизації. Регулятори можуть анулювати авторизацію емітента або визначити мінімальну номінальну вартість tokenів.

Порядок публічної пропозиції

Регулятори встановлюють порядок публічної пропозиції та допуску tokenів до торгів. Вимоги до емісії та погашення tokenів (окрім ЕМТ) затверджуються НКЦПФР, а щодо ЕМТ – НБУ.

Затвердження та контроль

НКЦПФР для усіх tokenів, окрім ЕМТ, затверджує або відмовляє у затвердженні білої книги, а для ЕМТ ці дії здійснює НБУ.
НКЦПФР встановлює вимоги до ліквідності та капіталу емітентів, що не є банками, а для емітентів ЕМТ (банків) – НБУ.

Нагляд за публічною пропозицією та допуском до торгів

Види токенів	НКЦПФР	НБУ
ЕМТ		
Авторизація		+ Шляхом надання дозволу або відмови в авторизації
НПА Порядок публічної пропозиції та допуску, вимоги до емісії та погашення токенів	Погоджує	Затверджує

Нагляд за публічною пропозицією та допуском до торгів

Види токенів	НКЦПФР	НБУ
Інші види, відмінні від EMT/ART		
Авторизація	+ Шляхом отримання повідомлення	
НПА	Порядок публічної пропозиції	

Нагляд за публічною пропозицією та допуском до торгів

Види tokenів	НКЦПФР	НБУ
ART		
Авторизація	<p style="text-align: center;">+</p> <p>Шляхом надання дозволу або відмови у авторизації</p> <p>На підставі висновку НБУ:</p> <ul style="list-style-type: none">Відмовляє в авторизації токена,Анулює авторизацію емітента,Визначає обмеження щодо кількості ART, які можуть бути емітовані, або визначає мінімальну номінальну вартість ART; <p>затверджує або відмовляє у затвердженні проекту нової редакції білої книги;</p> <p>встановлює вимоги до ліквідності та стабільності капіталу емітентів, що не є банками.</p>	<ul style="list-style-type: none">Надає НКЦПФР висновок про можливість допуску ART, або негативні висновки щодо ART, якщо наявні ризики щодо стабільної роботи платіжних систем, трансмісії монетарної політики або монетарного суверенітету, фінансування тероризму та/або фінансування розповсюдження зброї масового знищення або фінансової стабільності;Надає висновок щодо змін до «білої книги» у випадку запиту НКЦПФР;може визначити коригувальні заходи для зменшення ризиків, пов'язаних зі стабільною роботою платіжних систем, трансмісії монетарної політики або монетарним суверенітетом.
НПА: <ul style="list-style-type: none">Порядок затвердження білої книги ART, емітованого банком;Рекомендації до змісту та форми юридичного висновку, що ART, не токенизованими фін. інструментами або ЕМТ;Вимоги до ліквідності резерву активів. оцінки сукупної вартості резервних активів.	Розробляє	Погоджує

Авторизація постачальників послуг

Процес авторизації

Процес авторизації постачальників послуг, пов'язаних з оборотом віртуальних активів, включає оцінку їхньої діяльності відповідно до встановлених вимог

Види послуг

- а) зберігання та адміністрування ВА від імені клієнтів;
- б) діяльність оператора торговельного майданчика для ВА;
- в) обмін ВА на грошові кошти;
- г) обмін ВА на інші ВА;
- г') виконання замовлень на ВА від імені клієнтів;
- д) розміщення ВА;
- е) надання послуг з переказу ВА від імені клієнтів;
- є) отримання і передача замовлень на ВА;
- ж) надання консультацій щодо ВА;
- з) діяльність з управління портфелем ВА.

Види CASP за рівнем авторизації

Авторизація за національними правилами
Визнання авторизації інших юрисдикцій [спрощена процедура]

Вимоги до постачальників

Постачальники послуг повинні відповідати вимогам щодо прозорості, безпеки та захисту прав клієнтів, а також документально підтверджувати свою діяльність.

Авторизація та нагляд за CASP

Види CASP	НКЦПФР	НБУ
зберігання та адміністрування віртуальних активів від імені клієнтів	✓	
діяльність оператора торговельного майданчика для віртуальних активів	✓	
обмін віртуальних активів на грошові кошти		✓
обмін віртуальних активів на інші віртуальні активи	✓	
виконання замовлень на віртуальні активи від імені клієнтів	✓	
розміщення віртуальних активів	✓	
надання послуг з переказу віртуальних активів від імені клієнтів	✓	
отримання і передача замовлень на віртуальні активи від імені клієнтів	✓	
надання консультацій щодо віртуальних активів	✓	
діяльність з управління портфелем віртуальних активів	✓	

Співпраця регуляторів

- Регулятори своєчасно повідомляють один одного про спостереження та висновки, а також обмінюються інформацією щодо здійснення державного регулювання та нагляду, які є необхідними для виконання покладених на них повноважень.
- Регулятори мають право на отримання інформації, необхідної для здійснення покладених на них законом повноважень, з баз даних один одного, які ведуться з метою державного регулювання та нагляду на ринку віртуальних активів.
- Співпраця між регуляторами щодо забезпечення захисту прав клієнтів та власників віртуальних активів, включаючи обмін інформацією щодо скарг клієнтів, правопорушень на ринку віртуальних активів.
- Організаційні та процедурні питання взаємодії регуляторів визначаються порядком інформаційної взаємодії НКЦПФР та НБУ.

NB: вересень 2024 - НКЦПФР та НБУ створено постійно діючий комітет щодо розробки законодавства з регулювання віртуальних активів в Україні